

Vanskeligheder, at det ikke er gørligt, i hvert Fald i en nær Fremtid, at faa dette gennemført.

Det, vi Fæstere ønske, er det, som Biskop Monrad i sin Tid udtalte: „Fri Jord i fri Mands Haand.“ Denne korte og klare Sætning ligesom rummer alle de Tanker, alle de Følelser, Ønsker og Forhaabninger, Fæsterne nære. Jeg vil haabe, at alle Partier paa Rigsdagen ville have et aabent Øje og et lyttende Øre til Fæsternes Krav. I Christian V.s D. L. af 1683 er der foreskrevet, hvordan Bønderne skulle drive deres Jord, hvor mange Frugttræer de skulle plante, hvor mange Pile, hvad de skulle saa i deres Jord. Det er forbudt dem at sælge deres Varer til omløbende Høkere og Forpagtere; de skulle føre deres Varer ind til Købstadens Akseltorv osv., og hvis de ikke holdt sig det efterretteligt, kunde de komme til at bøde visse Lod Sølv. Slet saa galt er det ikke i vor Tid, men der er dog i nogen Maade foreskrevet, hvordan vi skulle drive Jorden. Vi skulle have den inddelt i visse Skifter, vi skulle have et Skifte, et Læg i Brak hvert Aar. Vi maa ikke sælge Hø eller Halm, ja ikke en Gang de Sten, vi rydde op af Jorden. Den danske Landmand er heldigvis naaet saa vidt i Dygtiggørelse til at varetage sin Gerning, at han ikke behøver at have nogen som helst Forskrift af en Godsbesidder.

Det, der efter min Mening er Grundlaget for den Bevægelse, som er rejst, er Fæsternes Selvstændighedsfølelse og Frihedstrang. I vor Tid har man saa vist ikke Brug for disse Godsejere, disse Smaa-konger, om jeg saa maa kalde dem. Fra Fæsternes Side bliver det ikke noget politisk Agitationsnummer, vi ere alle enige om, enten vi ere Højre eller Venstre, Reformmænd, moderate eller radikale, at der ikke maa blandes Politik ind i dette Spørgsmaal, og vi ere enige om, at vi ville fremme denne Sag i Samfølelse, fremme den som Standsfæller. Derfor nærer jeg det bedste Haab. Medens mange af de Reformere, der gennemføres her paa Rigsdagen, koste en Del Penge, vil denne ikke koste Staten Penge. Vi Fæstere ere vilige til at ofre de Penge, som vi finde, det er rigtigt og forsvarligt at ofre.

Jeg kan nu slutte disse Bemærkninger med at udtale en Tak til den højtærede Landbrugsminister for de Udtalelser, vi hørte her i Tinget i Tirsdags. Den ærede Minister udtalte sin Tilslutning til Tanken, og da jeg ved, at den ærede Landbrugsminister er Folketingsmand for

en Kreds, hvor der er mange Fæstere, saa kan man ogsaa haabe, at den højtærede Landbrugsminister vil lægge sig i Selen for at fremme denne Sag.

Der er en anden Sag, der allerede er nævnt, saa jeg skal blot nævne den med ganske faa Ord, det er Jagtretten. Der er jeg ikke saa fuldt ud enig med den højtærede Landbrugsminister, naar han der vilde kræve, at Kravet skulde komme ude fra Befolkningen. For det tror jeg ikke, det vil gøre. De Folk, som lide haardest under de nuværende Forhold, ere nemlig Fæstere og Forpagtere, og de tør ikke klage, de skulle nok tie stille. Jeg traf forleden Dag en Mand, som sagde, at han havde saaet 8 Tdr. Land med Rug, og det var 8 Tdr. Land af hans bedste Jord, og den var i den Grad bleven ødelagt af Herskabets Dyrbestand, saa han kun avlede 30 Tdr. Rug. Der blev spurgt, hvorfor han ikke klagede? Nej, det kan jeg ikke, svarede han, for i det Øjeblik, jeg klager, saa vil jeg øjeblikkelig blive sagt op til Fraflytning. Han var nemlig Forpagter, og det er dem, der lide haardest. Skulle vi have en Ændring i saa Henseende, maa vi have en Jagtlov, der gik ud paa, at Brugsretten og Jagtretten høre sammen. Jeg sætter stor Pris paa, at ogsaa dette Spørgsmaal, skønt det kun angaar saa faa, snart maa komme frem.

Christian Rasmussen: Der kunde efter de Angreb, der fra forskellige Sider ere rettede paa det Parti, jeg hører til, være al Anledning til yderligere at komme ind paa storpølitiske Spørgsmaal, og da særlig paa Spørgsmaalet Socialisme. Fristelsen til at gøre det ligger meget nær; imidlertid have de Herrer jo fra forskellige Sider faaet Svar, og jeg skal derfor ikke falde for denne Fristelse, men skal kun henholde mig til nogle mere saglige eller rent lokale Spørgsmaal til nogle af de ærede Ministre.

Jeg skal da først henvende mig til den højtærede Minister for offentlige Arbejder. Der er jo rettet forskellige Anker imod blandt andet Spørgsmaalet om Tantiemen og Sparesystemet. Den højtærede Minister har erklæret, at han absolut holdt baade paa det saakaldte Sparesystem og paa Tantiemen. De Herrer fra Slagelse (Lange) og fra Thisted (N. Andersen) have rettet vægtige Angreb særlig mod Tantiemespørgsmaalet. Jeg vil gøre mig fuldstændig solidarisk med de to Herrer. Jeg har haft Lejlighed til før at angribe dette Tantiemespørgsmaal. Jeg anser det for at